

# Indrek Allmann: puitmaja ei tunne piire



Lehisest terrass on nägus ja kestab kaua. Arhitekt Indrek Allmann. Autori foto

Inimene on otsustanud ehitada puitmaja. Kindlasti leidub tema mõttele nii pooldajaid kui vastaseid. Puit on soe ja hubane, kerge, kuid tugev ja hästi töödeldav, ütlevad ühed. Puitmaja ei kõlba ehitada soliidsesse elurajooni, see kuulub agulisse või maale põllu äärde; puitmaja on tuleohtlik ega pea ajahambale vastu, räägivad teised.

Asjatundjad kinnitavad, et puitmaja võib püsida aastasadu. Kõik sõltub sellest, kuidas on täidetud ehituslik-konstruktiiivsed nõuded.

Arhitekt Indrek Allmanni arvates ei saa tõmmata piiri, kuhu puitmaja sobib, kuhu mitte. Tõsi, mõnikord on detailplaneeringuga reglementeeritud, missuguseid ehitisi võib piirkonda püstitada. Tegelikult oleneb kõik siiski projektist. Üheks võtteks on sobitada kokku erinevaid materjale, mis annab võimaluse sulandada erinevad ehitised ühtsesse ansambliks. Mõni kataloogist võetud "piparkoogimaja" tõesti valgete funkviljade vahele ei passi, küll aga võib nende vahel hästi mõjuda stiilne, väärrika arhitektuuriga puitmaja.

### Kuidas valida krundi?

Kui hakatakse otsima, kuhu oma maja püsti panna, lähtutakse esmajoones krundi hinnast, asupaigast ja looduspildist. Olulisi tegureid on teisigi: missugune on kommunikatsioonide – vee, kanalisatsiooni ja elektri kättesaadavus, milliseks kujunevad liitumistasud, kas krundil on kehtiv detailplaneering jne. Need kõik on küsimused, millele peaks vastuse saama pädevalt maaklerilt ja kinnisvarabüroost.

Teine, vahest tähtsamgi pool on, mida saab krundile realselt ehitada. Võib juhtuda, et kujutletav hoone sinna ei mahu või kehtivad piirkonnas ehitise välisvormi osas ettekirjutused, mis inimese soovidega ei haaku.

Probleemide vältimiseks soovib Indrek Allmann valida endale meelepärane arhitekt juba enne ostutehingu vormistamist. Professionaal märkab krundil ehk mõndagi, mida kogenematu silm ei adu. Kindlasti on konsultatsioonist kasu juhul, kui krundi müük ei toimu pädeva maakleri kaudu.

Kui inimene on otsustanud rajada kodu, tuleb tal lahendada võrrand paljude tundmatutega. Kõigepealt – kuhu maja ehitada, kui suur, missugusest materjalist? Kui need asjad on selgeks mõeldud, võib hakata otsima lahendusi.

Allmann kogenud arhitektina teab, et kui inimene tuleb krundi vaatama, tabab ta tavaliselt üsna kiiresti ära, kustpoolt paistab päike, kuhu tuleks paigutada maja ning teha sissesõidutee. Harvem tehakse kõik naaberkrundile. Seda peaks siiski tegema ja vaatama seal ringi samasuguse pilguga nagu oma krundil. Võib selguda, et tulevasel naabril on kõige optimaalsem paigutada oma maja nii, et teie tulevase elutoa aknast jääb paistma vaid tema garaaž – pole just kõige rõõmustavam perspektiiv, kuid asja saab projekteerimisega parandada ja võimalikke ohte vältida.

### Tandem - tellija ja arhitekt

Kuidas arhitekti leida? Kui varem pole selles vallas toimuvale tähelepanu pööratud, siis nüüd on aeg seda teha: tutvuda valminud ehitiste ja ajakirjades ilmunud projektidega, et selgust saada, kelle käekiri isik-

liku maitsega kokku sobib. Mõistagi pole see ainus kriteerium – professionaalne arhitekt pole kunagi kinni ainult ühes stiilis. Määravaks saavad alati tellija mõtted, arhitekti ülesanne on need panna reaalsesse vormi.

Et jõuda mõlemat poolt rahuldava tulemuseni, on arhitektil vaja teada, missugune on perekonna eluviis, vajadused, harrastused ja tulevikukavad. Teisiti öeldes – ta peab end mõtlema pere liikmeks. Kui arhitekt esitab "konksuga" küsimusi, millel näiliselt pole ehitisega mingit seost, ei maksa imestada – see on üks viis oma klienti igast küljest tundma õppida.

Probleem, mis Allmanni sõnul tihti esile kerkib, on vastuolu kujutluste, vajaduste ja võimaluste vahel. Tellija loetleb ridamisi ruume, mida ta oma majas näha soovib, kuid sellele, mis see ruutmeetrites kokku teeb ja maksuma läheb, ta sageli mõelnud





Erinev puidu kasutus siseruumides.  
Arhitekt: Indrek Allmann. Autori foto

pole. Arhitekti ülesanne on vaagida kõiki aspekte, teha selgeks, missugune on optimaalne ruumivajadus (tihti pingutab klient oma mõtetes sellega üle) ja välja tuua konkreetne ehitusmaksumus. Rahast rääkimisest ei pääse: kroonidega, millest jätkub 150 m<sup>2</sup> suurusele majale, poole

suuremat püsti ei pane.

Põhjuseid teha koostööd pädeva arhitektiga on teisigi. Kindlasti tuleks kokku leppida autorijärelevalves, mille käigus arhitekt ehituskvaliteedil silma peal hoiab. Puitmajade ehitusel on Allmann kokku puutunud kahetsusväärse tõega: nii mõnedki meistrimehed ei oska puitu käsitseda. Tegu pole seejuures keerukate konstruktiivsete lahendustega, vaid elementaarsete asjadega: ei osata puitu aluskonstruktsioonile kinnitada ega veeplekke paigaldada, ei tunta lauakoode jms. Eksimuste hind on kõrge – valesti kinnitatud puit hakkab mõne aasta pärast lagunema. Just taolised tehnoloogilised vead toidavad arvamust, et puit pole vastupidav ehitusmaterjal.

### Kuidas puitu kaitsta?

Puitmajade ilmastikukindlus sõltub oluliselt viimistlusest. Võimalusi selleks on väga palju. Indrek Allmann juhib tähelepanu suunale, mis levib maailmas üha laiemalt: vältida, kus võimalik, keemiat ning kasutada looduslähedasi kaitsevahendeid, või neist kõigist hoopiski loobuda.

Eestis on siiani laialdaselt kasutuses kõrge immutusklassiga puitmaterjal. Soomes, näiteks, on mindud seda teed, et puidupinnad, millega inimene otseselt kokku puutub (terrassilauad, rõdupiirded jms), tehakse ilmastikukindlamast puidust, mis oma omadustelt sobib ka katmatult välistingimustesse. Üheks selliseks puiduliigiks on lehis. Lehis kestab kaua

ka immutamata ja on seetõttu muuhulgas ideaalne fassaadimaterjal, mis omandab ajapikku ilusa hõbedase halli tooni. Lehis on männist-kuusest mõnevõrra kallim, kuid ainuüksi lõhn, mida naturaalne puit pikka aega eritab, on suuremat hinda väärt.

### “Moeasi” pole alati otstarbekas

Üks, mille eest Indrek Allmann hoiatab, on “riiulilt” ostetud odav projekt – see võib hiljem kaasa tuua üpris suuri kulutusi. Projekteerija peab alati lähtuma krundist ja selle iseloomust, suvalise projekti puhul pole sellega arvestatud.

Allmannile on silma hakanud kapitaalsed rajatised õhukese mullakamaraga paepealsetel kruntidel: suured laiad vundamendi taldmikud koos dreanaaži ja soklikorrusega – justkui oleks tegu nõrga pinnase ja kõrge veetasemega. Rajada selline pae peale on kõige otsesem raha tuudeloopimine.

Ebaotstarbekaid kulutusi tehakse teisi. Näiteks toob Allmann moeteema – maakütte. Ekslik on arvata, et maaküte on efektiivne igal pool ja igas olukorras. Kui pinnas pole sobiv, ei saa pump sealt soojust kätte ja loodetud küttekulude kokkuhoidu ei saavutata. Allmann märgib, et tal on kahju inimestest, kes oma ilusa kõrghaljastusega krundi lasevad maakütte nimel segamini sonkida, lõhkuda paasi või tõsta pinnast. Kui tingimused sobivad ja süsteem on korralikult paigaldatud, tasub maaküte end aga tööpoolest ära.

Ühest moeasjast räägib Allmann veel: soojusvaheti ja kõikvõimalike filtritega ventilatsioonisüsteemidest, mida on hakatud paigaldama ka eramutesse. Tulemuseks on nn külmkapi-tüüpi maja, kus aknad lahti ei käi, sest kogu õhuvahetust reguleeritakse mehaaniliselt. Allmanni arvates õigustab selline süsteem end linnasüdames või suure magistraali ääres, rohelises keskkonnas muutub see aga küsitavaks. Tõsi, need süsteemid aitavad energiat kokku hoida ja tagavad õhu steriilsuse, kuid kui kaugemale võib minna? Põhjamaades, kus filtersüsteeme kasutatakse laialdaselt, on leitud, et üheks allergia tekke põhjuseks on inimeste kaugenemine loodusest, sh filtreeritud õhu kasutamine.

Tehnika pole kõikvõimas, ta võib alt vedada. Seepärast soovib Allmann uue maja ehitajal mõelda alati alternatiivsele kütteallikale. Kaminat või kaminahju ei ehitata ainult ilu pärast, need aitavad ellu jääda ka pika elektrikatkestuse korral.



Igasugune tulekolle tekitab küsimuse tuleohutusest. Tõsi, puiduga kaasneb teatav tuleoht ja seda tuleb ehitamise juures arvestada. Tegelikult on Eesti tuletõrjenormid kohati liiga karmid ja Allmanni sõnul lausa puitmajade-vaenulikud. Norras, näiteks, võib puidust ehitada viiekorruselise korterelamu, meil on lubatud ainult kaks.

Üks, millesse puidust eramuehitajal tasuks suhtuda ettevaatlikult, on metallist moodulkorsten. Kuigi sertifitseeritud, litsentseeritud ja vastavalt eeskirjadele paigaldatud, on nendega juhtunud tuleõnnetusi. Ohtude vältimiseks soovitab Allmann võtta tarvitusele lisaabinõud: täiendavaid mansette, kraesid ja tulekindlat villa tunduvalt suuremas ulatuses, kui normid ette näevad.

### Palkmaja vajab moderniseerimist

Indrek Allmannile on südamelähedane teema meie palkarhitektuur, õigemini selle puudumine. Palkmajade valmistajaid on Eestis päris palju, kuid nende toodang meenutab kõike muud kui Eesti keskkonda sobivaid ehitisi. Tootjaid selles otseselt süüdistada siiski ei saa – täidavad nad ju



Ettekujutus puitmajast kui triviaalsest odavast onnikesest ei pea kindlasti paika. Arhitekt Indrek Allmann. Autori foto

oma tellijate soove ja jälgivad ka nende etteantud projekte. Tellijad on aga Norrast, Prantsusmaalt, Singapurist, Jaapanist... Nii kajastabki kohalik palkmajatööstus oma sihtturgude ehitustraditsioone, mis aga paraku Eesti omaga eriti kattuda ei taha. Samas on palk hästitöödeldav materjal, mida saab kasutada mitmel moel. Palkmajas on hea mikrokliima ja tervislik keskkond.

Moodsa palkmaja loomisega tegeldakse kogu maailmas. Soomlased on otsinud linnapilti sobivaid lahendusi juba kümme aastat, aeg oleks teema päevakorda tuua meilgi. Esmajoones nõuab see rutiinivaba mõtlemist. Professionaalse, kaasaegselt mõtleva arhitekti ja tugeva tootja koostöös sündiv hoone võiks oma kvaliteedilt olla selline, et keegi ei julgeks enam öelda, et palkmaja linna ei sobi. ☞

## Puitsõrestikul suurelementidest monteeritavad ehitised

1-3 korruselised elamud  
ridaelamud  
suvemajad  
garaazhid/autovarjualused  
pooltooted ehitusettevõtetele  
fassaadi paneelid

Nordic Prefab. Houses OÜ



Jalaka 62, 50113 Tartu Tel: 7349787 Fax: 7349788 GSM: 5205505 nph@nph.ee



www.nph.ee